

CHƯƠNG VII: ĐỊNH UẨN (Tiếp Theo)

Phẩm Thứ Năm: LUẬN VỀ NHẤT HÀNH

LUẬN VỀ NHẤT HÀNH (Phần 1)

Ba Tam-ma-địa, đó là Không-Vô nguyện-Vô tướng. Cho đến nói rộng ra.

Hỏi: Vì sao soạn ra phần luận này?

Đáp: Bởi vì muốn phân biệt nghĩa lý trong kinh. Như trong kinh nói: “Có ba Tam-ma-địa, đó là Không-Vô nguyện-Vô tướng.” Trong kinh tuy nói ra điều này mà không phân biệt, nếu thành tựu Không thì đó là Vô nguyện chẳng? Cho đến nói rộng ra. Kinh ấy là nơi nương tựa căn bản của luận này, điều gì trong kinh không giải thích, thì nay cần phải giải thích, cho nên soạn ra phần luận này.

Lại nữa, bởi vì ngăn chặn gạt bỏ về không có tánh của không thành tựu, nói về tánh của thành tựu chỉ là giả có, muốn hiển bày về tánh của thành tựu-không thành tựu đều là có thật, cho nên soạn ra phần luận này.

Lại nữa, bởi vì ngăn chặn gạt bỏ về không có hai đời quá khứ-vị lai, chấp hiện tại là pháp Vô vi, hiển bày là có hai đời quá khứ-vị lai, hiện tại là pháp hữu vi, cho nên soạn ra phần luận này.

Hỏi: Nếu thành tựu Không thì đó là Vô nguyện chẳng?

Đáp: Đúng như vậy.

Hỏi: Giả sử thành tựu Vô nguyện thì đó là Không chẳng?

Đáp: Đúng như vậy. Bởi vì hai Tam-ma-địa này cùng lúc đạt được, bởi vì cùng chung đối trị.

Cùng lúc đạt được, đó là nếu dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong bốn tâm thì cũng đạt được Vô nguyện; nếu dựa vào Tam-ma-địa Vô nguyện, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong bốn tâm thì cũng đạt được Không; và ở trong Tu đạo-đạo Vô học, nếu đạt được một loại thì chắc chắn có đủ hai loại.

Cùng chung đối trị, đó là hai loại ấy đều có thể đối trị phiền não do kiến Khổ mà đoạn và do Tu mà đoạn; tuy đối với kiến Đạo lúc Hiện quán về Tập trong bốn tâm, Hiện quán về Đạo trong ba tâm, đạt được Vô nguyện chứ không phải là Không, mà trước đây đối với không thành tựu, lúc đạt được thành tựu thì chắc chắn đạt được cả hai, bởi vì luôn

luôn cùng thành tựu.

Hỏi: Nếu thành tựu Không thì đó là Vô tướng chăng?

Đáp: Nếu đạt được.

Trong này, đạt được đó là đã đạt được, tức là Diệt pháp trí nhân đã sinh, từ đây về sau luôn luôn thành tựu Vô tướng.

Hỏi: Giả sử thành tựu Vô tướng thì đó là Không chăng?

Đáp: Đúng như vậy. Bởi vì lúc thành tựu Vô tướng thì chắc chắn trước đó phải đạt được Không.

Hỏi: Nếu thành tựu Vô nguyện thì đó là Vô tướng chăng?

Đáp: Nếu đạt được.

Hỏi: Giả sử thành tựu Vô tướng thì đó là Vô nguyện chăng?

Đáp: Đúng như vậy. Câu này nói như lấy Không đối với Vô tướng.

Hỏi: Nếu thành tựu Không quá khứ thì đó là vị lai chăng?

Đáp: Đúng như vậy.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong ba tâm, Hiện quán về Tập-Diệt đều trong bốn tâm, Hiện quán về Đạo trong ba tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, lúc ấy Tam-ma-địa Không đã khởi-diệt không mất.

Hỏi: Giả sử thành tựu Không vị lai thì đó là quá khứ chăng?

Đáp: Nếu đã diệt không mất thì thành tựu; nếu chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất thì không thành tựu.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Nếu đã diệt không mất thì thành tựu, đây là nói đến các phần vị đã nói ngay ở trước. Nếu chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất thì không thành tựu, đây là nói nếu dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong một tâm; nếu dựa vào Tam-ma-địa Vô nguyện, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ-Tập-Diệt đều trong bốn tâm, Hiện quán về Đạo trong ba tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không chưa hẳn đã khởi-diệt, đã khởi-diệt thì do đạt được quả-chuyển căn cho nên mất.

Hỏi: Nếu thành tựu Không quá khứ thì đó là hiện tại chăng?

Đáp: Nếu hiện rõ ở trước mắt, đó là không khởi lên Vô nguyện,

hoặc là Vô tướng, hoặc là tâm hữu lậu, cũng không phải là không có tâm, cho nên nói là nếu hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong ba tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không đã khởi-diệt không mất, và hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Giả sử thành tựu Không hiện tại thì đó là quá khứ chăng?

Đáp: Nếu đã diệt không mất thì thành tựu; nếu chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất thì không thành tựu.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Nếu đã diệt không mất thì thành tựu, đây là nói đến các phần vị đã nói ngay ở trước. Nếu chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất thì không thành tựu, đây là nói nếu dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong một tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không hiện rõ ở trước mắt mà chưa hẳn đã diệt, trước đã diệt thì do đạt được quả-chuyển căn cho nên mất.

Hỏi: Nếu thành tựu Không vị lai thì đó là hiện tại chăng?

Đáp: Nếu hiện rõ ở trước mắt, đó là không khởi lên Vô nguyện, hoặc là Vô tướng, hoặc là tâm hữu lậu, cũng không phải là không có tâm, cho nên nói là nếu hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong bốn tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Giả sử thành tựu Không hiện tại thì đó là vị lai chăng?

Đáp: Đúng như vậy.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói đến các phần vị đã nói ngay ở trước.

Hỏi: Nếu thành tựu Không quá khứ thì đó là vị lai-hiện tại chăng?

Đáp: Vị lai thì thành tựu, hiện tại nếu hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong ba tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không đã khởi-diệt không mất, cũng hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Giả sử thành tựu Không vị lai-hiện tại thì đó là quá khứ chăng?

Đáp: Nếu đã diệt không mất thì thành tựu; nếu chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất thì không thành tựu.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Nếu đã diệt không mất thì thành tựu, đây là nói đến các phần vị đã nói ngay ở trước. Nếu chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất thì không thành tựu, nói như câu hiện tại đối với quá khứ ở trước.

Hỏi: Nếu thành tựu Không vị lai thì đó là quá khứ-hiện tại chăng?

Đáp: Có lúc thành tựu Không vị lai mà không phải là quá khứ-hiện tại, có lúc cùng với quá khứ mà không phải là hiện tại, có lúc cùng với hiện tại mà không phải là quá khứ, có lúc cùng với quá khứ-hiện tại.

Thành tựu Không vị lai mà không phải là quá khứ-hiện tại, đó là đã đạt được Không chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất chứ không hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói dựa vào Tam-ma-địa Vô nguyện, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ-Tập-Diệt đều trong bốn tâm, Hiện quán về Đạo trong ba tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, nếu A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không chưa hẳn đã khởi-diệt, trước đã khởi-diệt thì do đạt được quả-chuyển căn cho nên mất, cũng không hiện rõ ở trước mắt.

Cùng với quá khứ mà không phải là hiện tại, đó là Không đã diệt không mất, không hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ-Tập-Diệt đều trong bốn tâm, Hiện quán về Đạo trong ba tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, nếu A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không đã khởi-diệt không mất,

không hiện rõ ở trước mắt.

Cùng với hiện tại mà không phải là quá khứ, đó là Không hiện rõ ở trước mắt, chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong một tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không chưa hẳn đã khởi-diệt, trước đã khởi-diệt thì do đạt được quả-chuyển căn cho nên mất mà hiện rõ ở trước mắt.

Cùng với quá khứ-hiện tại, đó là Không đã diệt không mất, hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Đây là nói đến phần vị nào?

Đáp: Đây là nói dựa vào Tam-ma-địa Không, tiến vào Chánh tánh ly sinh, Hiện quán về Khổ trong ba tâm, và đạt được quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán, nếu Tín thắng giải luyện căn làm Kiến chí, A-la-hán Thời giải thoát luyện căn làm Bất động, Tam-ma-địa Không đã khởi-diệt không mất, cũng hiện rõ ở trước mắt.

Hỏi: Giả sử thành tựu Không quá khứ-hiện tại thì đó là vị lai chăng?

Đáp: Đúng như vậy. Đây là nói đến các phần vị đã nói ngay ở trước, bởi vì đối với thành tựu quá khứ-hiện tại thì chắc chắn thành tựu vị lai.

Hỏi: Nếu thành tựu Không hiện tại thì đó là quá khứ-vị lai chăng?

Đáp: Vị lai thì thành tựu, quá khứ nếu đã diệt không mất thì thành tựu; nếu chưa hẳn đã diệt, giả sử đã diệt mà mất thì không thành tựu.

Vị lai thì thành tựu, nói như câu hiện tại đối với vị lai ở trước.

Quá khứ nếu đã diệt không mất..., nói như câu hiện tại đối với quá khứ ở trước.

Hỏi: Giả sử thành tựu Không quá khứ-vị lai thì đó là hiện tại chăng?

Đáp: Hiện tại nếu hiện rõ ở trước mắt, câu này nói như câu vị lai đối với hiện tại ở trước, sai biệt là trong câu này chắc chắn thành tựu quá khứ.

Như Không trải qua làm sáu câu, nên biết Vô nguyện-Vô tướng cũng như vậy, tùy theo sự thích hợp toàn bộ nên biết!

